

Pregled dešavanja na svetskom finansijskom tržištu u periodu od 2. do 13. februara 2009. godine

Pregled i predviđanje nivoa referentnih kamatnih stopa pojedinih centralnih banaka

Valuta	Referentna kamatna stopa	Na dan	Poslednja promena	Datum poslednje promene	Naredni sastanak	Predviđanje
		13.02.2009.				
EUR	"Refinance Rate"	2,00%	-50 b.p.	15. 01. '09.	05. 03. '09.	–
CHF	"LIBOR Target Rate"	0,50%	-50 b.p.	11. 12. '08.	12. 03. '09.	-25 b.p.
CAD	"Target Overnight Rate"	1,00%	-50 b.p.	20. 01. '09.	03. 03. '09.	-50 b.p.
JPY	"Target Rate"	0,10%	-20 b.p.	19. 12. '08.	19. 02. '09.	–
GBP	"Bank Rate"	1,00%	-50 b.p.	5. 02. '09.	05. 03. '09.	-50 b.p.
USD	"FED Funds Target Rate"	0%–0,25%	-75 b.p.	16. 12. '08.	17. 03. '09.	–

- Kongres SAD usaglasio je predlog plana nove predsedničke administracije za podsticaj privredi, vredan 789 milijardi dolara. Plan ima tri osnovne komponente: dokapitalizaciju banaka, finansiranje potrošačkih zajmova i zajmova za preduzeća sa 1.000 milijardi dolara, kao i državno finansiranje privatnih investitora koji bi kupovali problematičnu aktivu. Ekonomisti predviđaju da će se prvi efekti plana osetiti u trećem tromesečju ove godine, ali da će se veliki uticaj osetiti tek u 2010. godini. Reakcije tržišta na program finansijske stabilizacije Trezora bile su negativne, usled veličine paketa pomoći, s jedne, i nedostatka detalja, s druge strane. Tržišni učesnici smatraju da plan nove predsedničke administracije neće biti dovoljan da se izbegne najveći pad američke privrede od 1946. godine. Iako se tim planom predviđa stvaranje 3,5 miliona radnih mesta, ekonomisti predviđaju rast stope nezaposlenosti od preko 8%. Takođe, procenjuje se da će američki BDP zabeležiti pad od 5% na godišnjem nivou.
- Zvaničnici Evropske centralne banke (ECB) smatraju da eventualne posledice ekspanzivne monetarne politike na dugi rok ne bi trebalo da nosioce monetarne vlasti evrozone spreče da smanje referentnu stopu u većoj meri. Pojedini analitičari očekuju da će se referentna stopa na evro dalje smanjiti za 50 bazičnih poena na sledećem sastanku ECB u martu. Ipak, centralna bankarska institucija evrozone ne pokazuje spremnost da smanji kamatnu stopu na nulu. Industrijska proizvodnja zabeležila je pad širom Evrope. U Francuskoj, pad industrijske proizvodnje je iznosio 1,8% na mesečnom nivou, a u Italiji 2,5%. U najvećoj evropskoj privredi – Nemačkoj, pad industrijske proizvodnje u decembru je iznosio 4,6%. Nemački izvoz je u istom mesecu takođe zabeležio znatan pad, što je označilo najgori tromesečni učinak nemačke privrede u skorijoj istoriji. Statistički zavod Evropske unije je 12. februara objavio da je industrijska proizvodnja EU registrovala pad od 12% na godišnjem nivou, što je najveći pad od 1986. godine, od kada postoji praćenje.
- Banka Engleske (*Bank of England*) bi uskoro mogla da obezbedi 50 milijardi funti za kupovinu korporativnih hartija od vrednosti, kako bi „odmrzla“ kreditno tržište. Strah od „duboke i duge“ recesije naveo je Banku Engleske da se ogлуši o svoje monetarne propise i da se pripremi za kupovinu velikih količina državnih obveznica, kako bi upumpala novac u britansku privredu. Glavno regulatorno telo Velike Britanije „FSA“ (*Financial Service Authority*) objavilo je da bi recesija u Britaniji mogla biti dublja nego što se očekuje. Iako ekonomisti očekuju da bi pad privrednog rasta mogao iznositi 2,2% ove godine, „FSA“ smatra da bi ta prognoza, usled krize bankarskog sektora, mogla biti previše optimistična. Trgovinski deficit Velike Britanije u decembru 2008. godine zabeležio je pad na najniži nivo za poslednjih 18 meseci. Smatra se da je pad tražnje za inostranim dobrima mogao biti posledica slabljenja funte.

Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

Izvor podataka: informacioni sistem "Bloomberg".

- Kurs EUR/USD zabeležio je značajan rast tokom prva dva dana izveštajnog perioda (sa 1,2757 na 1,3050), uprkos slabim ekonomskim pokazateljima objavljenim u Evropi. Međutim, podatak da je prodaja na malo u Nemačkoj za mesec decembar bila na nižem nivou nego što se očekivalo doprineo je naglom padu kursa i spuštanju na nivo od 1,2849 dolara za evro. Trend postepenog pada kursa nastavljen je do petka 6. februara, što je bila posledica većeg broja loših vesti koje su se odnosile na evrozonu. Kurs je nedelju završio na nešto višem nivou u odnosu na prethodna dva dana, nakon što su se ostvarile loše prognoze u vezi s pokazateljima zaposlenosti u SAD.
- Trend rasta nastavljen je i u ponedeljak, kao posledica pojačane aktivnosti investitora na tržištu akcija, ali i usled nesigurnosti u pogledu datuma i detalja sveobuhvatnog plana za oporavak privrede koji pripremaju SAD. Već sledećeg dana kurs je vraćen na nivo ispod 1,29 dolara za evro. Skok cena na američkom tržištu akcija doveo je do pojačane tražnje za dolarom, čime je takav trend i uzrokovan. Kretanje kursa se tokom poslednje nedelje uglavnom vezivalo za očekivanja učesnika na tržištu u pogledu novog plana za oporavak privrede američke vlade. Kurs se, u najvećem delu vremena, kretao na nivou od 1,29 dolara za evro uz povremene dnevne oscilacije. Najniži nivo (EUR/USD 1,2720) zabeležen je u četvrtak 12. februara, nakon što je objavljeno da je industrijska proizvodnja u EU niža nego što su to analitičari očekivali. Istog dana objavljeno je i da je privredna aktivnost Španije opala najviše u poslednjih 15 godina. Kurs EUR/USD završio je nedelju na nivou od 1,2862 dolara za jedan evro.

Kretanje kurseva JPY, GBP i CHF prema EUR i USD tokom posmatranog perioda:

	min. - maks.	promena*
JPY	114,89 - 118,85	▲
GBP	0,87278 - 0,90166	▼
CHF	1,4880 - 1,5137	▲

	min. - maks.	promena*
JPY	89,43 - 91,93	▲
GBP	0,6712 - 0,7011	▼
CHF	1,1426 - 1,1703	▼

* Promena vrednosti za jedinicu EUR, odnosno USD: početak u odnosu na kraj posmatranog perioda – na zatvaranju.

Izvor podataka: informacioni sistem "Bloomberg".

Tržište hartija od vrednosti

„US Treasury Futures“ – indikacija kretanja cena desetogodišnjih američkih državnih obveznica

„Bond Futures“ – indikacija kretanja cena desetogodišnjih nemačkih državnih obveznica

Američke državne obveznice

- Generalno gledano, američke državne obveznice su tokom čitave prve nedelje posmatranog perioda imale trend pada cena. Prinosi na desetogodišnje obveznice su na kraju nedelje bili viši u odnosu na njen početak za 12 bazičnih poena. Takav pad cena posledica je pozitivnih očekivanja investitora u pogledu novog plana američke vlade za oporavak privrede. Jedinu kratkotrajni pad prinosa desio se u četvrtak nakon objavljivanja loših ekonomskih pokazatelja (pre svega broj nezaposlenih koji se prvi put prijavljuju za socijalnu pomoć, koji je dostigao dvadesetšestogodišnji maksimum).
- Već u utorak 10. februara, budući da ministar finansija SAD nije uspeo tržišne učesnike da ubedi u sigurnu uspešnost pripremanog plana za oporavak privrede, investitori su se sa tržišta akcija okrenuli investiranju u sigurnije hartije. Samim tim, usled pojačane tražnje za državnim obveznicama, došlo je do naglog skoka njihovih cena, naročito dugoročnih državnih hartija. Ali poslednjeg dana izveštajnog perioda cena državnih hartija je naglo pala, jer je potencijalno velika ponuda tih hartija izazvala zabrinutost investitora. Naime, u javnosti se postavlja pitanje finansiranja plana za pokretanje privrede, a za najrealniji izvor potrebnih sredstava svakako se uzima emisija novih državnih hartija. U prilog tom padu cena ide i to da je za 2009. godinu najavljena emisija dužničkih hartija američke vlade u visini od preko dve hiljade milijardi dolara.

U posmatranom periodu objavljeni su sledeći značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD:

		Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Broj nezaposlenih koji prvi put podnose zahtev za socijalnu pomoć (Initial Jobless Claims 05.02.2009)	Jan.	580.000	626.000	588.000
Porudžbina trajnih potrošnih dobara (Factory Orders 05.02.2009)	Dec.	-3,1%	-3,9%	-4,6%
Indeks poverenja potrošača Univerziteta iz Mičigena (University of Michigan Confidence 13.02.2009)	Feb.	60,0	56,2	61,2

Izvor podataka: informacioni sistem "Bloomberg".

Evropske državne obveznice

- Cene evropskih državnih obveznica su početkom izveštajnog perioda ostvarile rast, jer je strah od posledica globalne krize primorao investitore da prodaju akcije i kupuju obveznice kao manje rizičan oblik aktive. Podaci koji su ukazali na dalji pad proizvodnje u evrozoni dodatno su podstakli očekivanja da će ECB nastaviti sa snižavanjem referentne stope na evro.

Pad maloprodaje u Nemačkoj takođe je uticao na takva očekivanja. Razlika u prinosima između dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica dostigla je najveći nivo u poslednjih pet godina, nakon što su podaci pokazali da je inflatorni rast u Evropi znatno usporen. Sredinom prve nedelje, cene državnih obvezica su zabeležile pad, pošto je rast cena na tržištima akcija umanjio tražnju za sigurnijom aktivom, ali i usled zabrinutosti da će ponuda novih emisija obveznica biti veća od tražnje. Time je podstaknuto očekivanje da će se referentna stopa dalje smanjiti u martu, pa je razlika u prinosima između dvogodišnjih i desetogodišnjih obveznica dostigla 195 bazičnih poena krajem prve nedelje. Kriva prinosa je stoga imala najveći nagib od januara 2004. godine. Cene evropskih državnih hartija zabeležile su pad početkom druge nedelje usled zabrinutosti da će evropske vlade emitovati gotovo 23 milijarde evra novih državnih hartija. Međutim, podaci o padu proizvodnje u Francuskoj i Italiji uticali su na rast cena državnih hartija.

Značajni ekonomski pokazatelji EU objavljeni u posmatranom periodu bili su:

		Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Prodaja na malo u Nemačkoj (GE: Retail Sales (MoM) 03.02.2009)	Dec.	0,5%	-0,2%	0,7%
Indeks industrijske proizvodnje u Nemačkoj (GE: Industrial Production (MoM) 06.02.2009)	Dec.	-2,5%	-4,6%	-3,1%
Senzonski usklađen trgovinski balans Dojče Bundesbanke (GE: Exports SA (MoM) 09.02.2009)	Dec.	-4,0%	-3,7%	-10,6%

Izvor podataka: informacioni sistem "Bloomberg".

Zlato: 894,55 – 946,75 (US\$/OZ)

	Zaključene cene zlata (US\$/Oz) u periodu:			
	02–06. 02. '09.		09– 13. 02. '09.	
ponedeljak	905,49		894,55	min.
utorak	900,35	min.	915,10	
sreda	905,75		938,99	
četvrtak	914,55	max.	946,75	max.
petak	911,50		941,70	

Kretanje cene zlata u posmatranom periodu

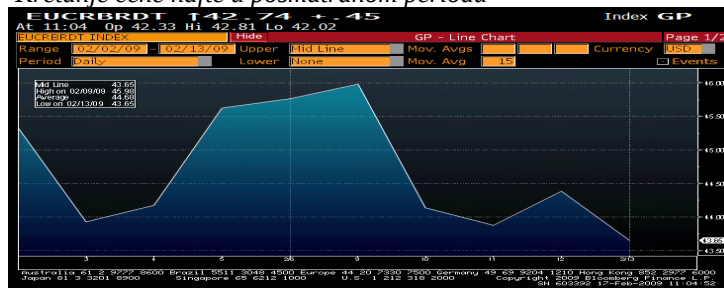
Izvor podataka: informacioni sistem "Bloomberg".

- Početkom izveštajnog perioda cena zlata zabeležila je pad za više od 2%, nakon što su kineski i australijski investitori prodavali svoje zalihe. U prethodnom periodu cena zlata je ostvarila rast od 5,6% u januaru, kao posledica bega u kvalitetniju aktivu. Rast cene zlata je nastavljen nakon što je dolar oslabio prema evru, što je jedan od glavnih faktora koji utiču na cenu ovog plemenitog metala. Zlato je, inače, barometar straha prisutnog na tržištu. Krajem prve nedelje, tržišni učesnici su očekivali odluku ECB o referentnoj stopi i podacima o zaposlenosti u SAD, ali je tražnja za zlatom i dalje ostala aktuelna. Odluka ECB da ostavi stopu nepromenjenu uticala je na rast cene zlata, mada je jačanje američke valute ublažilo taj trend. Početkom druge nedelje, cena ovog plemenitog metala je opala za 2% nakon što su investitori prodavali zlato kako bi ostvarili profit. Znaci oporavka i nade da će plan nove administracije SAD dovesti do rasta američke privrede umanjuju privlačnost zlata kao sigurnog utočišta („safe-haven“) aktive. Međutim, špekulativne transakcije investitora pokazuju da tržišni učesnici očekuju da će cena zlata u ovoj godini dostići 1.000 dolara.

Nafta: 43,65–45,98 (US\$/Barrel–Brent Crude Oil)

	Zaključene cene nafte (US\$ /Barrel-Brent) u periodu:			
	02–06. 02. '09.		09– 13. 02. '09.	
ponedeljak	45,33		45,98	max.
utorak	43,93	min.	44,14	
sreda	44,17		43,88	
četvrtak	45,63		44,38	
petak	45,76	max.	43,65	min.

Kretanje cene nafte u posmatranom periodu

Izvor podataka: informacioni sistem "Bloomberg".

• Nakon objavljivanja izveštaja vlade SAD o padu potrošnje šesti mesec zaredom, prognoze vezane za tražnju za naftom su se pogoršale, dovodeći do naglog pada njene cene (samo u toku ponedeljka cena je pala za nešto više od 3%). Trend pada cene nafte prekinut je već u sredu 4. februara nakon izjave zvaničnika OPEC-a da bi, na sastanku te organizacije u martu, moglo doći do dodatnog smanjenja proizvodnje nafte, što bi bila četvrta odluka u tom smeru koju je OPEC doneo od septembra 2009. godine. Očekivanja tržišnih učesnika da će plan za oporavak privrede koji priprema administracija predsednika Baraka Obame dovesti do oporavka posrnulog finansijskog sistema, kao i da će oživeti kreditno tržište, dodatno je uticala na rast cene nafte. Iz istog razloga je krajem nedelje izveštajnog perioda zabeležen i rast cena na tržištu akcija, kao i rast vrednosti američkog dolara. Čak ni loši ekonomski pokazatelji objavljeni krajem nedelje nisu sprečili da prevlada optimizam u pogledu oporavka privrede koji je ulio plan za rešenje krizne situacije, pa se tako cena nafte zadržala na nivou iznad 45 američkih dolara za barel.

• Prvog dana druge nedelje izveštajnog perioda cena nafte je naglo opala. Uzrok takvom padu nalazi se u strahovima analitičara da plan za oporavak privrede nove američke administracije neće biti dovoljan da pokrene privredu, duboko uzdrmanu recesijom. Čak i ako plan uspe, njegovi efekti bi se u realnoj privredi osetili tek krajem trećeg, odnosno početkom četvrtog tromesečja tekuće godine. Takvo reagovanje na efekat plana svakako je imalo negativan uticaj na tražnju za "crnim zlatom", a samim tim i na pad cene. Loši rezultati poslovanja određenih evropskih korporacija, kao i znatan pad vrednosti akcija nekih od najvećih evropskih banaka, dodatno su uticali na negativnu prognozu o oporavku privrede. *FTS Eurofirst 300* – indeks akcija vodećih evropskih kompanija – opao je za 1,5% u samo jednom danu. Ovi krajnje negativni ekonomski pokazatelji su dodatno doprineli smanjenju tražnje za naftom, zbog čega je njena najniža cena dostignuta upravo na zatvaranju poslednjeg dana izveštajnog perioda (43,65 dolara za barel).

